

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG4730006

ชื่อโครงการ : โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ “การศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหามลภาวะทางอากาศของประชาชนในเมืองเชียงใหม่”

ชื่อนักวิจัย : ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง¹, มลวิภา ศิริโหราชัย², ณัฐภูมิ พิมพ์สวรรค์³

¹สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ²สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่, ³มูลนิธิสถาบันพัฒนาเมือง

Email address : srxxo005@chiangmai.ac.th

ระยะเวลาโครงการ : ตุลาคม 2546 - สิงหาคม 2548

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหามลภาวะทางอากาศของเมืองเชียงใหม่ที่มีประสิทธิภาพโดยชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวอย่างมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม(PAR) พื้นที่ศึกษารอบคลุมเทศบาลนครเชียงใหม่และพื้นที่ต่อเนื่องคือเทศบาลตำบลช้างเผือก อบต.สุเทพ และ อบต.ฟ้าฮ่าม การดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ การทำงานในระดับเมือง และระดับชุมชน พื้นที่ศึกษา 2 แห่ง ได้แก่ ชุมชนหนองป่าครั่งในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และบ้านโป่งน้อย-สันลมจอยในเขต อบต.สุเทพ และสำรวจแหล่งมลพิษทางอากาศทุก 3 เดือน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนเห็นว่าปัญหาคุณภาพอากาศเป็นเรื่องใกล้ตัว แต่หลังจากทราบว่าคุณภาพอากาศเสียขึ้นทอนสุขภาพและชีวิต จึงปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการก่อมลพิษทางอากาศมากขึ้น ยกเว้นกลุ่มที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ประชาชนนิยมเผาในที่โล่งเพราะองค์กรปกครองท้องถิ่นไม่จัดเก็บขยะและกิ่งไม้ใบไม้, ค่านิยมที่ชอบเห็นบริเวณบ้านเรียบร้อย, การซื้อที่เก็งกำไรแล้วไม่ใช้ประโยชน์จึงเป็นแหล่งที่มีการเผาในที่โล่งมาก การผลิตสื่อที่ออกมาในแนวลบให้ผลดีน้อยกว่าการผลิตสื่อที่ออกมาในแนวบวก โครงการวิจัยนี้ได้ก่อตั้งเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์อากาศเมืองเชียงใหม่ร่วมกับสถาบันการศึกษาต่างๆ

การจะแก้ปัญหามลภาวะทางอากาศอย่างยั่งยืนต้องบูรณาการการทำงานจากทุกส่วน ภาครัฐต้องประกาศกฎระเบียบและบังคับใช้กฎหมายเหล่านี้อย่างจริงจัง เพื่อลดการเผาต่างๆ รวมทั้งลดการใช้รถควันดำจัดให้มีระบบขนส่งมวลชนแทนการใช้รถส่วนตัว อปท.ต้องจัดเก็บและกำจัดขยะและใบไม้อย่างถูกวิธี มีการแยกขยะ เพิ่มมูลค่าของเหลือใช้แทนการเผา มีการทำวิจัยและเผยแพร่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลกระทบอากาศเสียต่อสุขภาพคนในพื้นที่ มีการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจและทำงานอย่างต่อเนื่อง ให้สามารถเข้าถึงคนท้องถิ่นทุกระดับ และต้องมีเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่างๆทุกระดับ เพื่อจะได้เปลี่ยนพฤติกรรม การก่อมลพิษทางอากาศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำงานต่อไป ควรมีการศึกษาผลกระทบอากาศเสียต่อสุขภาพอย่างต่อเนื่อง มีการถ่ายทอดการเพิ่มมูลค่าของเหลือใช้ให้เป็นผลิตภัณฑ์ และมีการหาตัวชี้วัดทางชีวภาพที่ประชาชนสังเกตได้ง่าย มีระบบเตือนภัยและแนะนำวิธีปฏิบัติตัวเมื่ออากาศเสียถึงขีดที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

คำหลัก: มลภาวะทางอากาศ, พฤติกรรมการมีส่วนร่วม, เมืองเชียงใหม่

Abstract

Project code: RDG4730006

Project Title: Participation Behavior in Solving Air Pollution Problem in Chiang Mai City

Investigator: Charoenmuang D.¹, Sirihorachai M.², Pimsawan N.³

¹Social Research Institute, Chiang Mai University, ²Chiang Mai Province

Public Health Office, ³Urban Development Institute Foundation

Email address: srxxo005@chiangmai.ac.th

Project Duration: October 2003 – August 2005

The objectives of this project are to find efficient ways to solve air pollution problem with community participation, and to propose short term and long term solution. Participatory approach research method is used. The study covers the Chiang Mai Municipality, Changpuak Tambol Municipality, Suthep and Faham Tambol Administration Organizations (TAOs). This research is conducted at both city and community levels. Nongpakrang Community in Chiang Mai Municipality and the Pongnoi-Sanlomjoy in Suthep TAO are selected as case studies. Air pollution source survey is conducted every 3 months.

This research finds that general public are not aware of the low air quality unless they know about the harmfulness of air pollution impact on health and life. Behavior change occurs among general polluters than occupation-related polluters. People burn garbage and leaves because of many reasons: *first*, local governments do not collect them; *second*, the social value of praising the tidiness of the yards; *third*, abandoned lands for speculation have been used as the open burning sites. Positive approach campaign media are more effective than negative ones. Initiated by this project, the Volunteers to Protect Chiang Mai Air Network (VPCAN) has been founded by many levels of educational institutions.

It takes every part of society to sustainably solve the air pollution problem. The government must not only enact laws and regulations to reduce open burning and black fume, but also efficiently enforce them. Public transportation must be provided to lessen the use of private vehicles to reduce pollution from car exhaust. Local governments must collect and appropriately manage garbage, cut branches and leaves. In order to reduce the burning, vocational training of the value-added production of waste should be established. More research and dissemination of research findings on health impact from air pollution should be continuously funded. Various kinds of media should be produced and disseminated to bring campaign message to all stakeholders. VPCAN should include all parties of civil society to help make better air quality of Chiang Mai. Bio-index, warning system, and guidelines of what to do when the pollution exceed the allowable amount should be developed.

Keywords: air pollution, participation, behavior, Chiang Mai city